

ПРАЗНИЦИ НА БЪЛГАРСКАТА МУЗИКА

На 24 т. м. започна и ще продължи до 6 април т. г. деветият международен музикален фестивал „Маргенски музикални дни“. Отново Русе привлича вниманието на нашата и чужда музикална общественост. Тук са редица изтъкнати наши композитори, музикални деятели, гости от чужбина, любители на музиката от цялата страна.

Фестивалът бе открит със слово от председателя на организационния комитет — нар. артист проф. Любомир Пипков.

Забележителното за тазгодишния фестивал е, че той се посвещава изцяло на българското творчество. В същност това ще бъде един преглед на постиженията на нашето композиционно изкуство през последните 25 години. Програмата, която включва симфонични произведения от 20 автори, наистина може да претендира за представяне пред публиката пътят на развитието на нашето симфонично творчество и оглям да очертае перспективите за неговото развитие. Представени са всички поколения на съвременните наши композитори.

Не случайно откриването на фестивала бе поверено на симфоничния оркестър на Българското радио и телевизия. Този състав — най-зрял и с най-високи художествени качества между симфоничните оркестри, създаден след Девети септември — по право заслужава това. Програмата на концертите ни представи композитори от три творчески поколения: от една страна, Веселин Стоянов с последната му творба — симфония № 2 „Великият Преслав“, последван от Тодор Попов с три песни за бас и оркестър и увертюрата „Светъл ден“ на Александър Райчев, и двамата от средното поколение творци, и Васил Казанджиев — с Концерт за цигулка, представител на младото поколение. Трябва да отбележим, че под въдновената палка на Васил Стефанов радиооркестърът и този път се показа като вещ изпълнител на българското творчество. Неговото изкуство е пропитано с любов и разбиране към делото на нашите композитори. Това пролича още в увертюрата на Ал. Райчев — една творба, в която ритмичното начало е твърде силно подчертано и в комбинацията му с масивните динамични изграждания лесно може да получи едно формално и грубо изпълнение. Васил Стефанов можа да достигне блясъка на празничното настроение и импозитността на творбата, а заедно с това и интимния сърдечен тон на втората тема. Концертът на Васил Казанджиев бе изпълнен от неговия първи интерпретатор — проф. Боян Лечев. Написана през 1961 година, тази творба носи белега на стилното търсене на младия автор. Задълбоченото и подчертано по лирично изпълнение на солиста, както и прецизният аккомпанимент разкриха пред публиката достоинства на произведенето.

С подчертан лиризъм се характеризират трите песни на Тодор Попов („Пробудна“, „Южнякът вятър“, „Балада“). Такова бе и изпълнението на Павел Герджи-

ков. Би могло да се избегне известно покриване от оркестъра или по-скоро недостатъчна пробиност на гласа в някои моменти на форте.

Безспорно върхна точка на концертите бе изпълнението на Втората симфония на Веселин Стоянов. Седемчастната структура на симфонията и дълбоката епичност на тематизма и изключват разработката на едно типично сонатно алегро. Това отклонява автора от традиционната форма и налага преобладаването на баладичното начало в изграждането на частите. Това е в същност и неговият замисъл, който не се стреми да ни представи живата история, а легенди и митове за онова време, пречупени и отразени през призмата на възхищение пред неговия подвиг и величие. Тук оркестърът можа да разкрие всички свои качества — топлота на кантилената в първите две части: „Верет разваляните на Преслав“ и „Една стара песен разказва“; смразяващото фортисимо на медните (както че ля действително симулираят се изпраща пред стени на Великия Преслав, величествени и диооклатими) в IV част, вихъра на първичния ритъм (V част — „Тежка стъпка“), покръгителната хомогенност на хоралите в VI част — „Кръглата църква“.

На втория ден гост на фестивала бе симфоничният оркестър на Латвийското радио. Изпълнителското изкуство на далечна Латвия е малко познато у нас и затова интересът към неговото представяне бе оправдано голям. Веднага трябва да отбележим, че слушателите останаха възхитени от едно изпълнение, което достигна до дълбоко разкриване на авторския замисъл, до едно тъквуване на творбите колкото правдиво, толкова и изненадващо ново в някои случаи.

Концертът започна с първото изпълнение на току-що написаната Трета симфония на Димитър Христов. В това произведение проличава подчертано предпочитане към търсения в областта на разнообразни и контрастиращи звучности. Тези средства Христов се стреми да получи от една нитонационна база, изхождаща от нашия фолклор. В тази насока, особено във втората част, той постига отделни интересни хрумвания. Като цяло обаче резултатите от авторските търсения и опити не са една реализация, която е в състояние да предизвика отражение в съзнанието на слушателите, адекватно на неговите замисли. Добива се впечатление, че увеличението в търсене на нов израз забулява и измества разгръщането на творческата цел. В изпълнението на тази особено трудна партитура оркестърът показа забележителен ансамбъл, който въпреки раздробеността на оркестрацията се изяви като хомогенно тяло.

Виолончелният концерт (Симфония концертанте за виолончело и оркестър) на Любомир Пипков бе изпълнен от Елеонора Тестелец с майсторство, което и позволи свободата да борави в трудните проблеми на виртуозна-

та солова партия. Съвършена артистка, солистката изгради с голям усет за формата както браурните пасажки, така и кантилените епизоди на тази извървено трудна за разкриване творба.

Слушателите бяха развълнувани от изпълнението на симфонията на Филип Кутев. Тази творба, многократно изпълнявана и позната на публиката, да бъде разкрита по един нов и завладяващ начин. В първата част оркестърът постигна пределно спято и монолитно по изграждане. С финес и чистота на тона бяха изградени пасторалните епизоди, така характерни за Кутевото творчество. А последната част достигна (с едно съвсем върво забавяне на общоприетото темпо) до химновостта на всенародно празнично шествие.

Симфоничният оркестър на Латвийското радио се показа като състав, притежаващ всички качества за изпята на едно голямо изкуство: на първо място пределна прецизност към нотния текст, съпроводата със забележителна уеднаквеност и спойка в оркестровите групи; прекрасни солисти, които е трудно да се степенуват. Но все пак не може да не подчертаем красния, ясен и тънък прорязващ оркестъра тон на солиста-тромпетист (поразително бе тригласното соло на тромпетите във втората част на симфонията) и първия валдохорнист. Медната група изобщо прави впечателение със своята уеднаквеност и красота на тона, както и хубавите кантилена на шрайка.

Постиженията и успехите на оркестъра не могат да се отделят от неговия диригент Леонид Вигнер — народен артист на Латвийската ССР, артист с ярко очертана физиономия. Основен белег за неговия творчески метод е стремежът да разкрие във решното съдържание на творбата, да извади от канавата на музикалната тъкан малките, на пръв поглед незначителни и второстепенни детайли и по този начин да я представи с цялата ѝ многообразност. Тези качества особено проличаха в трактовката на Кутевата симфония.

Предоставка в изкуството на Вигнер е и детайлното подготвяне на песните от оркестъра. Това позволява на диригента в известни моменти да му предостави свобода на музициране, „напомняйки“ само с едва забележим жест за метричната пулсация. Толкова по-удачно се изяви на способността на диригента към силно драматично изграждане, когато „отпуснатият“ преди миг оркестър властно и непоколебимо бива подчинен на неговата творческа воля, за да разкрие напълно блясъка на своите възможности. С не по-малка убедителност Вигнер разкрива интимни и лирични страници на бландите части, където оркестърът му звучи със съдържана топлота и благородство на тона.

Концертът на симфоничния оркестър на Латвийското радио бе истински празник за българското творчество.